

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וְהִנֵּה מִן-הַיָּאֵר (מנח רביע) עלת שבע פרות יפות מראה וקריאת בשר ותריענה באחו (בראשית מא,ב)

מדוע מוזכר שהפרות הבריאות, ואח"כ הרעות, עולות מן היאור?

במדרש¹ מבואר: למה חלם פרעה חלומו על היאור, לפי שאין מצרים שותה [אלא] מן היאור, כמ"ש לא כארץ מצרים היא וגו' (דברים יא,י) ואומר ואם משפחת מצרים לא תעלה וגו' ולא עליהם (זכריה יד,יח) אינו אומר יהיה הגשם², לפי שאינה צריכה לגשם אלא נילוס עולה כו' ולכך אמר שאין נילוס עולה עליהם³. ע"כ.

ונרמז בטעמים: ירידת הגשם נקראת **רביעה⁴**. במצרים היאור הוא שמשקה את הארץ ונרמז **וְהִנֵּה מִן-**

הַיָּאֵר (מנח רביע), היאור המונח על הארץ **רובע** את הארץ.

שלום המאירי

וְהִנֵּה (גרשיים) שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן היאור רעות מראה ונדקות בשר ותעמזנה אצל הפרות על שפת היאור (בראשית מא,ג)

מה נרמז ב"ותעמזנה אצל הפרות"?

רמב"ן מבאר: "ותעמזנה אצל הפרות, בצדן וקרוב להן, והוא סימן **שלא יהא הפסק** בין שני השבע ושני הרעב, ... וכן עולות בקנה אחד סימן שתהיינה שבע שנים רצופות".

רבי יוסף בכור שור מבאר: "ותעמזנה אצל הפרות - נתעכבו אצלם שלא אכלו אותם מיד, לפי שלא כילה הרעב מיד את תבואת השבע, כמו שאומר בתחילת הרעב - 'ובכל ארץ מצרים היה לחם'".

כעין זה מבאר **רבי עובדיה ספורנו**: "ותעמזנה אצל הפרות. קודם שתאכלנה אותנה להורות שיהיו הרעב והשבע יחדו באיזה זמן כענין ויהי רעב בכל הארצות ובכל ארץ מצרים היה לחם". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְהִנֵּה** (גרשיים), **צורת הטעם** רומזת ששנות הרעב והשובע **רצופות** (כרמב"ן), או יחדיו, **במקביל** (כריב"ש וספורנו).

שלום המאירי

ותאכלנה הפרות רעות המראה ונדקות הבשר **את** (יתבי) שבע הפרות יפות המראה והקריאת (בראשית מא,ד)

¹ **בראשית רבתי**, רבי משה הדרשן, מהד' רבי חנוך אלבעק, ירושלים תש, עמ' 197.

² **זכריה יד,יז-יח**: "וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפַּחַת הָאָרֶץ אֶל יְרוּשָׁלַם לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְדֹד צְבָאוֹת וְלֹא עֲלִיהֶם יְהִי הַגָּשֶׁם: (יח) וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָּאָה וְלֹא עֲלִיהֶם תִּהְיֶה הַמִּגְפָּה אֲשֶׁר יִגַּף יְדֹד אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לְחַג אֶת חַג הַפְּסוּקוֹת". בפסוק יח, על מצרים, לא מוזכר הגשם. (ראה **צורר המור**, רבי אברהם סבע, על בראשית מא,לט).

³ כך גם מבאר **רד"ק**: "מן היאור עלת, היה זה מענין הפתרון כי יאור מצרים עולה ומשקה את הארץ, והפרות הדלות דלות התבואה. ותריענה באחו, כי מוצאות חציר לרוב". וכן מבאר **רמב"ן**: "והנה מן היאור עולות בעבור כי ארץ מצרים תשתה מן היאור, וממנו בא להם השובע והרעב, ראה אותן עולות מן היאור ..."

⁴ **תענית דף ו עב**: "אמר רבי אבהו מאי לשון רביעה דבר שרובע את הקרקע כדרב יהודה דאמר רב יהודה מיטרא בעלה דארעא הוא, שנאמר כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם הרוה את הארץ והולידה והצמיחה".

מטעם 58 לפרשת מקץ רמזים בטעמי המקרא צפרקה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

רש"י מבאר: "ותאכלנה - סימן שתהא כל שמחת השובע נשכחת בימי הרעב".

המפרשים שואלים מדוע רש"י פותר את החלום, ומה מקור דבריו⁵.

רבי זונדל קרויזר מבאר⁶ שהטעם **אַת** (יתיב) **מדגיש** שהפרות הרעות אכלו את כל מה ששייך לפרות היפות והיינו את כל השמחה שגרמו הפרות הללו. ע"כ.

ונרמז עוד בטעמים: חז"ל אמרו⁷ שבזמן שאין לאדם תבואה משל עצמו אין דעתו מיושבת, אם אין קמח אין תורה.

ונרמז **אַת** (יתיב) **שְׁבַע הַפְּרוֹת**, הפרות הרעות אכלו את **ישוב** הדעת, קורת הרוח והשמחה.

שלום המאירי

[יִיטָן (זקף גדול) וַיִּחַלֵּם שְׁנֵית וְהִנֵּה שְׁבַע שְׁבָלִים עֲלוֹת בְּקִנְיָה אֶחָד בְּרִיאֹת וְטָבוֹת (בראשית מא,ה)]

רבי יעקב גוזמן מבאר⁸ שהטעם **יִיטָן** (זקף גדול) כמו בתחילת הפרשה (מא,א): **יִיטָן** (זקף גדול) **מְקַץ** שְׁנֵיתִים יָמִים וּפְרָעָה חָלָם. אותו טעם, להורות סבות המסבב כל העילות לקיים מה שרוה"ק אמרה בתשובה לאחי יוסף שאמרו (בראשית לז,כ): **"וְאֶמְרָנוּ חַיָּה רָעָה אֶכְלֶתְהוּ וְנִרְאָה מֶה יְהִי חֲלֹמֹתֶיךָ"**, והביא שם רש"י: **"רוח הקודש אומרת כן. הם אומרים 'ונהרגו' והכתוב מסיים 'ונראה מה יהיו חלומותיו', נראה דבר מי יקום או שלכם או שלי"**. וגם שם **וְאֶמְרָנוּ** בטעם זקף גדול, **וְנִרְאָה** בטעם זקף גדול. ע"כ.

ונרמז עוד בטעמים: **יִיטָן** בזקף גדול, רומז ששינה זו היא יד ה'⁹. טעם זקף גדול מורכב מאות ו' ושתי אותיות י', גימטריא כ"ו, כשם הו"ה.

שלום המאירי

⁵ ראה **רמב"ן**. ראה **רבי אליהו מזרחי** (על פסוק ב): **"יפות מראה סימן הוא לימי השבע. לא בא הרב לפתור חלומות, רק מפני שבפתרון יוסף אינו מובן רק פתרון הבריאות והדלות, לא על טוב המראה ועל רוע המראה, לפיכך הוצרך לומר שבכלל פתרון הבריאות והדלות נכלל גם זה. כי כמו שהבריאות והשומן הוא סימן על השבע מצד היותו נמצא תמיד בזמן השבע לרובי המאכל שבזמן ההוא, והדלות והכחישות הוא סימן, על הרעב מצד היותו נמצא תמיד בזמן הרעב למיעוט המאכל שבזמן ההוא. כי טוב המראה הוא סימן על השבע, מצד היות פני כל בריה יפה בחברתה בזמן השבע, שאז כל אדם מקבל המבקש ממנו מחסורו בסבר פנים יפות ונותן לו די מחסורו אשר יחסר לו, וההפך בזמן הרעב"**.

⁶ **אור החמה על התורה, בראשית**, רבי זונדל קרויזר, ירושלים תשס"ג, עמק תנט: הרי אין מראין לאדם דליעול פילא בקופא דמחטא, ואיך נכנסו הפרות הגדולות לתוך הפרות הדלות מאד? אלא שגם זה היה סימן. לכן דייק רש"י "שמחת השובע" ולא השובע עצמו, וכדכתיב בקרא, שפרעה רק סימן ראה שנשבתה השמחה של יפות המראה. ועוד שייך לפרש שרש"י מדייק כאן

במה שנטעם תיבת **אַת** שְׁבַע הַפְּרוֹת **ביתיב שהוא טעם גדול** דאין מובן בפשיטות מה מלמדנו **הדגש** הזה שבטעם, ולכך פירש"י כאן שזהו המכוון שהפרות הרעות אכלו את כל מה ששייך לפרות היפות והיינו את כל השמחה שגרמו הפרות הללו. ע"כ.

⁷ **אבות דרבי נתן** פרק אחד ושליש, א: **"רבי אחאי בן יאשיה אומר הלוקח תבואה מן השוק למה הוא דומה לתינוק שמתה אמו ומחזירין אותו על פתחי מיניקות אחרות ואינו שבע. הלוקח פת מן השוק למה הוא דומה כאילו חפור וקבור. האוכל משלו דומה לתינוק המתגדל על שדי אמו. הוא היה אומר בזמן שאדם אוכל משלו דעתו מיושבת עליו ואפילו אוכל אדם משל אביו ומשל אמו ומשל בניו אין דעתו מיושבת עליו ואין צריך לומר משל אחרים"**. וכן **מנחות** דף קג עב: **"דאמר רבי חנין והיו חייך תלואים לך מנגד זה הלוקח תבואה משנה לשנה ופחדת לילה ויומם זה הלוקח תבואה מערב שבת לערב שבת ואל תאמן בחייך זה הסומך על הפלטר"**.

⁸ **מראה יעקב**, רבי יעקב גוזמן, תל אביב תשטו.

⁹ ראה גם **מדרש רבה בראשית** - פרשה יז פסקה ה: **"ויפל ה' אלהים תרדמה ... רב אמר שלש תרדמות הן תרדמת שינה ותרדמת נבואה ותרדמת מרמיטה ..."**